

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2023/24

Destinace (země, město): Bosna a Hercegovina, Sarajevo

Jméno, příjmení: Blanka Zahajská

Místo působení (univerzita, fakulta, příp. katedra/ústav): Univerzitet u Sarajevu, Filozofski fakultet, Odsjek za slavenske jezike i književnosti

<https://www.ff.unsa.ba/index.php/bs/o-odsjeku-slavistika>

Obecně o lektorátu

Lektorát českého jazyka a literatury v Sarajevu je součástí Katedry slovanských jazyků a literatur (Odsjek za slavenske jezike i književnosti) Filozofické fakulty Univerzity v Sarajevu. Byl otevřen v roce 2008, později v roce 2015 následovalo otevření lektorátu slovinského jazyka a v roce 2020 také polského jazyka (výuka prakticky začala ale až v roce 2021).

Popis kurzů

Na fakultě jsou nabízeny kurzy celkem ve třech úrovních:

1. Dvousemestrální kurz pro začátečníky **Český jazyk a kultura 1 a 2** (Češki jezik i kultura 1 v zimním semestru, Češki jezik i kultura 2 v letním semestru) s výstupní úrovní A1/A2. Tento kurz mají studenti slavistiky jako povinně volitelný (ve třetím a čtvrtém semestru studia) a studenti ostatních kateder na filozofické fakultě ho mohou navštěvovat jako volitelný předmět, za nějž získávají kredity. Tento kurz je zároveň otevřený zájemcům z řad veřejnosti. Organizaci veřejných kurzů zajišťuje akademické centrum Nirsa, které je taktéž univerzitním pracovištěm. Časová dotace: 4 x 45 minut / týden.

2. Dvousemestrální **kurz češtiny pro středně pokročilé** (s výstupní úrovní A2/B1), který je otevřen veřejnosti. Tento kurz není součástí studijních plánů, takže studenti filozofické fakulty,

kteří absolvovali kurz pro začátečníky, ho mohou navštěvovat, ale už za něj nezískávají kredity. Tento kurz je také organizován centrem Nirsa. Časová dotace: 2 x 45 minut / týden.

3. Dvousemestrální **kurz češtiny pro pokročilé** (s výstupní úrovní B1). Funguje za stejných podmínek jako kurz pro středně pokročilé. Časová dotace: 2 x 45 minut / týden.

Celkem tedy mohou zájemci studovat český jazyk tři roky. Vstup do kurzů vyšší úrovně není podmíněn absolvováním předchozích kurzů, zařazení do kurzu záleží na jazykové úrovni uchazeče.

	Kurz pro začátečníky (1. rok studia)	Kurz pro středně pokročilé (2. rok studia)	Kurz pro pokročilé (3. rok studia)
Kurz pro studenty FF (povinně volitelný / volitelný)	✓	X	X
Kurz pro veřejnost (centrum Nirsa)	✓	✓	✓

Časová dotace pro předměty **Český jazyk a kultura 1** a **Český jazyk a kultura 2** je 4 vyučovací hodiny týdně (4 x 45 minut). Semestr trvá 15 týdnů, přičemž 8. týden semestru je vyhrazen pro půlsesemestrální testy ze všech vyučovaných předmětů a výuka v tomto týdnu neprobíhá. Kurzy vyšších úrovní pro veřejnost mají poloviční časovou dotaci (2 x 45 minut), výuka probíhá i v 8. týdnu semestru a kurz není zakončen oficiálním testem.

Motivací studentů z filozofické fakulty ke studiu češtiny je většinou nutnost absolvování nějakého volitelného předmětu a získání kreditů po složení závěrečné zkoušky a díky tomu možnost postupu do dalšího ročníku studia. Motivací účastníků z řad veřejnosti je zájem o studium v ČR, získání práce v ČR či zájem o českou kulturu obecně, často podnětený buď návštěvou ČR, nebo dočasným pobytem v ČR (váleční uprchlíci v 90. letech). Někteří ze studentů / účastníků chtějí navštěvovat kurz, protože mají české kořeny.

Během Dne evropských jazyků, který se v tomto akademickém roce konal v Banja Luce, byla lektorka oslovena děkankou Filologické fakulty Univerzity v Banja Luce, která vyjádřila pokračující zájem fakulty o výuku češtiny. Domluvily jsme se, že bude nabízet kurzy pro veřejnost na stránkách univerzity a zjistíme tak potenciální zájem jak na filologické fakultě, tak ze strany veřejnosti.

Situace v letošním roce

V tomto akademickém roce probíhala výuka s českou lektorkou ve všech úrovních. Kurz pro začátečníky probíhal jak v prostorách fakulty (pro studenty filozofické fakulty), tak v online formátu (pro veřejnost z různých míst Bosny a Hercegoviny). Kurzy pro veřejnost probíhaly pouze v online podobě.

Zde je rozpis počtu studentů / účastníků dle jednotlivých úrovní.

	Kurz pro začátečníky (1. rok studia)	Kurz pro středně pokročilé (2. rok studia)	Kurz pro pokročilé (3. rok studia)	Celkem
Počet studentů / účastníků na začátku školního roku	12 studentů (volitelný předmět) 32 účastníků z řad veřejnosti (+7 na čekacím listu)	14 účastníků	11 účastníků	69 (+7 na čekacím listu)
Počet studentů / účastníků, kteří úspěšně dokončili 1. semestr studia	12 studentů (volitelný předmět) 11 účastníků z řad veřejnosti	11 účastníků	8 účastníků	42
Počet studentů / účastníků, kteří úspěšně dokončili kurz (dva semestry studia)	8 studentů (dokončilo v létě) + 4 studenti (půjdou na zkoušku v září) (volitelný předmět) 9 účastníků z řad veřejnosti	7 účastníků	6 účastníků	34

Studenti, kteří si zapsali češtinu jako volitelný předmět, byli z Kateder romanistiky, orientalistiky, anglistiky a komparativní literatury a informatiky. Na Katedře slovanských jazyků a literatur studoval pouze jeden student, a to v 1. ročníku, takže nikdo z naší katedry můj kurz nenavštěvoval.

Kurzů pro veřejnost se účastnili lidé například z těchto měst: Sarajevo, Novi Grad, Visoko, Banja Luka, Mostar, Brčko, Višegrad, Teslić, Prnjavor atd. Přes Univerzitu v Banja Luce se přihlásilo 6 zájemců z řad veřejnosti a kurzy dokončili 4 účastníci. V letošním roce poprvé byly všechny kurzy pro veřejnost pouze v online formátu. Přes různé nevýhody online výuky (nižší pozornost účastníků, technické problémy apod.) se tento formát v současnosti zdá jako nejlepší řešení.

Přináší totiž možnost nabídnout kurzy daleko širšímu okruhu zájemců a každý rok se i kurzy vyšších úrovní doplňují o nové zájemce, takže se nestává, že by v kurzu byl 1-2 účastníci. Naopak se zdá, že by zde byl potenciál pro otevření kurzů vyšších úrovní (B2, C1). Toto vše ale bohužel naráží na striktně daný rozvrh pro studenty na fakultě, kde se ani po třech letech nepodařilo přesunout večerní výuku na odpoledne, což by umožnilo otevřít více večerních kurzů pro veřejnost. Jedním z řešení by bylo získat stážistu z České republiky, který by mohl vést některé z kurzů pro veřejnost. Konkrétně se o to pokoušíme dlouhodobě s Ostravskou univerzitou, bohužel stále se nemůžeme dostat přes administrativní překážky ze strany Univerzity v Sarajevu.

Pokud jde ještě o srovnání s předchozím akademickým rokem, v loňském akademickém roce dokončilo kurzy češtiny (jak na univerzitě, tak z řad veřejnosti) celkem 21 osob, letos to bylo 34, což je vzhledem k situaci na Katedře slovanských jazyků a literatur i celkově na fakultě obrovský úspěch a zpětně to ukazuje, jak důležitý krok učinila rozšířením volitelných kurzů o kurzy pro veřejnost předchozí lektorka Jana Skoumalová.

Výukové materiály

Jako základní učební materiál byly ve výuce využívány učebnice *Česky krok za krokem 1 a 2* Lídy Holé, které lektorka dále doplňovala o další materiály.

Akce v průběhu roku

26. září 2023 jsme se společně za zástupci Velvyslanectví České republiky v Sarajevu zúčastnili Dne evropských jazyků, který se konal v Banja Luce. Součástí programu a prezentace české kultury byl výtvarně jazykový workshop pro studenty místního gymnázia. Během dne jazyků byla lektorka oslovena novinářem z RTRS (*Radio Televizija Republike Srpske*) k účasti na tvorbě televizního cyklu jazykových lekcí v rámci pořadu Malá Evropa, který se věnuje národnostním menšinám v Banja Luce. Natáčení bylo naplánováno na červen 2024.

30. října 2023 byl uspořádán na filozofické fakultě český večer, v rámci nějž byly absolventům loňských kurzů předány certifikáty potvrzující úspěšné zakončení kurzu. Pro tuto příležitost nám byla zapůjčena sdružením „Architekt Karel Pařík“ v Mostaru výstava představující českou kuchyni.

V listopadu 2023 lektorka založila instagramový účet *cesky.svet* pro účastníky kurzů českého jazyka v Bosně a Hercegovině a přátele českého jazyka a kultury.

V prosinci 2023 navštívili katedru slovanských jazyků a literatur zástupci DZS a Ministerstva školství a tělovýchovy.

19. dubna 2024 se na filozofické fakultě konal Den otevřených dveří, kde jsme měli příležitost prezentovat naši katedru i volitelné jazyky. Účast potenciálních zájemců byla znatelně vyšší než v předchozím roce, očividně byla celá akce i lépe zorganizována a přímo do prostor fakulty byli pozváni studenti z různých středních škol v Sarajevu. Tentýž den lektorka vedla výtvarně jazykový workshop pro studenty Střední ekonomické školy v Sarajevu v rámci Knižního veletrhu v Sarajevu. I tato akce byla skvělou příležitostí pro zviditelnění jazykových oborů na filozofické fakultě.

13. května 2024 se na filozofické fakultě konala přednáška Lany Šehovič z Hudební akademie Univerzity v Sarajevu s názvem *Redefinování zvukové krajiny Sarajeva na konci 19. století: skeče o českých hudebnících*. Tato přednáška byla naším příspěvkem k Roku české hudby 2024. Během přednášky byli představeni 4 čeští hudebníci (Ludvík Kuba, Bohumil Kačerovský, František Matějovský a Julius Fučík), kteří změnili „melodii“ Sarajeva. Přednášky se zúčastnilo celkem asi 40 lidí – studentů a zástupců fakulty, účastníků kurzů češtiny, ale byli pozváni i členové sdružení Česká Beseda (spolek sdružující osoby s českými kořeny) a Sněžka (spolek česko-bosenského přátelství). A samozřejmě nechyběli ani zástupci Velvyslanectví České republiky v Sarajevu.

V červnu 2024 proběhlo natáčení cyklu Mluvíme česky pro pořad *Malá Evropa*. České lekce by měly být odvysílány v průběhu podzimu 2024 a následujícího kalendářního roku.

V průběhu roku se lektorka zúčastnila několika akcí pořádaných spolkem Česká beseda Sarajevo a Sněžka, jako například svatováclavských slavností, vánočního zdobení stromků v Parku národnostních menšin, večera věnovaného Dušanu Karpatskému (významnému překladateli jihoslovanské literatury), oslav 30. výročí vzniku sdružení Sněžka. Taktéž navštívila Mostar, kam byla pozvána mostarskou Společností česko-bosenskohercegovského přátelství „Architekt Karel Pařík“ na mikulášskou nadílku. Na přelomu května a června 2024 setkala se zastupiteli obce Veliš u Jičina, rodiště českého architekta Karla Paříka. Jejich návštěvu zorganizovala Česká beseda Sarajevo. Vyučující se také pravidelně účastní akcí pořádaných českým velvyslanectvím. V letošním akademickém roce to byla například recepce při příležitosti

105. výročí založení Československa. Spolu se studenty z fakulty jsme také připravili plakát představující Českou republiku pro Diplomatický zimní bazar, který se konal v Sarajevu 2. prosince 2023.

Letní škola v České republice

V letošním roce byla přes zastupitelský úřad nabídnuta v Bosně a Hercegovině tři místa na Letní škole slovanských studií, a to v Poděbradech, v Brně a v Olomouci. Na základě výběrového řízení všechna tato místa obsadili účastníci kurzů češtiny pro veřejnost.

Životní podmínky lektora a administrativní záležitosti

Lektor každý rok uzavírá s filozofickou fakultou pracovní smlouvu. Tato smlouva však nekopíruje akademický rok. Datování smlouvy souvisí s datem vydání pracovního povolení. Ubytování si lektor zajišťuje sám. V Sarajevu je velká dostupnost bytů odpovídajících evropským standardům, přičemž ceny nájmu jsou nižší než v ČR. V Bosně a Hercegovině jsou tři úřední jazyky (bosenština, srbština a chorvatština), ale není problém se domluvit anglicky (problém může nastat někdy na úřadech a na fakultě). Lektor musí každoročně žádat o povolení k přechodnému pobytu, což je administrativně poměrně náročné. Znamená to návštěvu několika úřadů, v některých případech i opakovanou. Po lektorčině poslední zkušenosti, kdy se dokonce na příslušném úřadě moje dokumenty ztratily, je vhodné dělat si od dokumentů kopie, nebo vyžadovat potvrzení o tom, že dokumenty byly předány. Velké poděkování patří českému zastupitelskému úřadu v Sarajevu, který je s českým lektorem v pravidelném kontaktu a aktivně mu pomáhá v případě jakýchkoli potíží.

Sarajevo 24. července 2024

Mgr. Blanka Zahajská

obrazová příloha

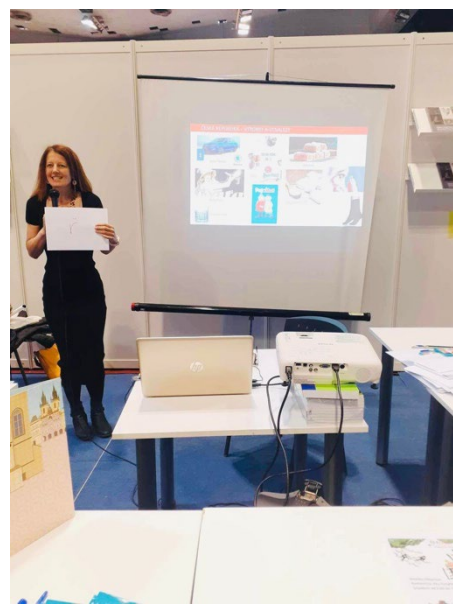
Předání certifikátů absolventům loňských kurzů pořádaných přes centrum Nirsa a návštěva Filologické fakulty Univerzity v Banja Luce

Přednáška Lany Šehović z Hudební akademie Univerzity v Sarajevu

Den otevřených dveří na Filozofické fakultě Univerzity v Sarajevu

Výtvarně jazykový workshop v rámci Knižního veletrhu v Sarajevu

Natáčení cyklu Mluvíme česky pro RTRS